

Megjelen minden vasárnap.

bizalmatlan és felelős szerkesztő:
RÁTH GYULA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sopron, Ó-gabonafér 18. sz.

ELŐRE

FÜGGETLEN KRITIKAI BESZÉLŐ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

helyben házhoz szállítva vagy vidékre postán küldve:
egész évre 6 K - !
fél évre 3 K - !
negyed évre 1 K 50!

Egyes szám ára 10 fillér.

Írddeléseket felvesz és juttatásnyosan közli a kiadóhivatal.

Hosszu lejáratu hitelt az iparnak és hereskedelemnek.

(h) A közép-európai közgazdasági egyesület mannheimi kongresszusa tüzte ki először napirendre a hosszú lejáratu hitel kérdését. Azóta a mult év nyarán a berlini kongresszus, sőt utóbb a Gyáriparosok Országos Szövetségének ankétja által is tárgyalattott és most Magyarország kereskedelmi- és iparkamarái is foglalkoznak e nagyfutóságú kérdéssel, ami az ügyet aktualissá teszi.

Ezzaltal még csak a gyáripar hosszú lejáratu, ugynevezett amortizációs hiteléről van szó, nézetünk szerint azonban ilyenmú hitel áldását az iparnak és kereskedelemnek általában kellene és lehetne is biztosítani.

A konceptus ma arról szól, hogy éppugy, mint a mezőgazdasági termelőknek, községeknek, vasuti vállalkozóknak, ház- és telektulajdonosoknak, módot kell nyújtani a gyáriparnak is, hogy a hosszú lejáratu hitelt igénybe vehesse. Erre törvényes intézkedéseket javasolnak, mely szabályozná a hitel biztosítását képező ingót és ingatlan, az előlegevelek kezelési módját és elsőbbségüket, valamint meghatározna mindazokat az alkaliságokat, melyek oly igen alkalmasak a tökéletesek leténi, csalogatni és lekötni.

Hennünket ez idő szerint a tervezetnek csak az része érdekel, mely a hitel biztosítékát képező alanyokká foglalkozik. Az érdekeltég itt, az esetleges ingatlanokon kívül, főleg a gépeket, berendezéseket, az apadó és növekvő árúkeszleteket és a könyvkövetelések bizonyos százelekának számláshavetétét javasolja.

De ezen az alapon miért követelik az érdekelték, hogy csupán a gyáripar részére szabályozzák törvényileg a hosszú lejáratu hitel általuk oly égetőnek nyilvánított kérdését?

Gépek, berendezések, árúkeszletek és könyvkövetelések majd minden iparosanak, de a kereskedőnek feltétlenül van. Ezen az alapon tehát ő is tarthat igényt a hosszú lejáratu hitel áldására. Ha ezt a gyáriparnak is csak törvényes

intézkedések biztosíthatják és a törvényhozás ennek a biztosítékának a megteremtésére hajlandó, ugy ezt a hajlandóságot a kispár és a kereskedelem is vindikálhatja magának. Még pedig annál is inkább, mert semmi kétség, hogy ezek az előfeltételek, különösen a kereskedőknél, de a legtöbb iparosnál is, legalábbis ugyanabban az arányban vannak meg, mint az ezekre támaszkodó gyári ipárnál.

Ezt a kérdést nemcsak a mi kereskedelmi- és iparkamaránk is tárgyalni fogja. Nem volna tehát érdemtelen dolog, ezzel a kérdéssel idejében foglalkozni, azt az érdeket egyesületekben, az OMKE-ben, a Soproni Kereskedők Egyesületében, az Ipar-egyesületben stb.-ben tárgyalni és kész, egységes javaslatot ill is, Budapestben is foglalkoztatni az illetékes köröket.

A dolog nem nehéz. Az érdekelték bizonyára meg fogják találni az alkát, amellyel a tárgyalások megindíthatók volnának. Az alapot hozzá megadják a tervezet, melyet a gyáriparosok a maguk számára dolgoztak ki és amely részben az idevágó osztrák törvényre támaszkodik.

Ezzel és a lassan-lassan maris térthidító számlahitelekkel és megrendelésekre nyújtandó előlegekkel azután az ipar és kereskedelem hitelügyét rendezettnék lehetne nyilvánítani, felvéve, hogy azt a modern igazságszolgáltatás és megfelelő végrehajtási törvény fogja támogatni.

A „Nem merek” műveltség.

(Rözelet a soproni értelmi-gyűvőségű törvényéhez.)

Ez alatt a cím alatt a „Radikál” mult esőtörtéki számban felelle figyelmeztető cikk jelent meg, mellyel ugyan minden tekintetben egyeterteni nem tudunk, mindazonáltal anyyi igazat és megszívlelni valót tartalmaz, hogy annak hü fordításban való megismertetésével szolgálatot vélünk teljesíteni olvasó közönségünknek.

Szerkesztőnk példail már évek óta faradozik azon, hogy Sopron egyik legtekintélyesebb egyesülete tagjainak rendszeres népszerű előadásokat szervezzen. Ebből a

célből tárgyalat számtalan tanárral, doktorral, kikérte már a kömvéspályó elnökének támogatását is, de — egy-két nagynevezett nyelvbőlött előadáson kívül — kiserlelei mind eredménytelenek maradtak.

Tudjuk nagyon jól, hogy az elfoglaltságnak, a mindennapi kenyérrét való harcának, a megélhetésnek nagy szerep jut ebben a kérdésben. Tudjuk az is, hogy épp ennek a számbavehőben alapult a szabadgyeumoknak, a munkásgyűvőzeteknek és ehhez hasonló, a tudományt népszerűsítő intézményeknek kérelése. De azt is tudjuk, hogy mindez az elészünközetnek, a tényleges igények és viszonyok figyelmenküvül való hagyása mellett történt, hogy nálunk a szabadgyeumok a szórakozni vágyó közönség gyűlöhelyévé vált, hogy a munkásgyűvőzetek hallgatóságát kötéll sem lehet fogni, hogy ezek az intézmények — ideb- és tárgyebl elrendezésük folytán — a tudni vágyók nagy tömege számára hozzáférhetetlenek és hogy az ilyenkép kielegítetlen szükséglet fedezése körül mutatkozó nehézségek sok egyéb és sajna politikai okok közbejártása folytán annak a „Nem merek” műveltségnek is nagy szerep jut.

A cikk különben így hangzik:

„Annak a jeles mondásnak, hogy a „tudás szabadabb lesz”, ugyilazsik Sopronban éppenséggel nincsen fogantaja, mert mennél több tudományt habzsoláltak bizonyos emberek, annál gyávábbban és alázasatásban helyezik azt echbírságuk itelele alá. Sopron ezirányban nemcsaká tipusá válik, hisz maris alig tartóztethetjük mosolyunkat, ha Sopron művelődési processzusáról van szó, amely művelődés elhúvik és elrejtőzik, ha keletene. Valamennyi kulturálamban azon dolgoknak teljes gőzzel, hogy mennél több tudományt népszerűsítve vigyenek a nagy néptömeg közé. Ott a tudományokkal foglalkozó egyesületek valamennyie között nemes verseny fejlődött ki azírnt is, hogy népszerűsítsék a tudományt. Az egyetemi tanár előadásokat tart a tanoncnak, szociális- és anarchista-egyesületekben megjelennek a tudás-éngelmei, hogy előadásokat tartsanak a tudomány összes ágaiból. Fenntartanak külön női tanfolyamokat és édes öröm látni, miként emelkedik a nép értelmi foka a külföldön.

Itt, mindúnk Sopronban azonban nem eszínánk? A népszerű tudomány előadások itt a ritkaságok közé tartoznak, a közép-észtálynak meg éppenséggel nincsen alkalma elemi tudását gyarapíthatni. A soproni

Gummisarok, cipókrém, cipósámfa, cipóköto, szállagtartó, gyöngycsokor

és mindenemú díszmú bőrök nagy választéka.

Világhírú „O'SULLIVAN” gummisarok

és „IDA” cipókrém egyedüll raktára

FLEISCHER JÓZSEF UTÓDA

börkereskedésében

SOPRON, SZÉCHENYI-TÉR 20.

STESSEL SIMON tüzifa, épületfa és szőlőkarók raktára (Sopron, Deák-tér 4. sz.)

teni és ezért szentelek ennek az ügynek annyit idót.

Hissen tudom, hogy ebben nem ki-zárólag Ön a hibás. Hibás ebben annak a lapnak szellemi vezetője is, aki Ont — ha nem is minden érdelem nélkül — munkatársaként beállította. Ön csak követelés és stílyszert maradt "kritikáihoz", amidőn "cáfolt". De mert megvagyok győződve arról is, hogy a jelzett jó tulajdonságainál fogva ezt a "cáfolt"-ot csak szegényekkel az arcán írhatta meg, hiszem, hogy Önön még lehet segíteni.

Hallgasson tehát ennek a szegény-pirnak jutó szavára. Még nem késő.

Tegyen le erről a fiatal tehetségről rendes és már oly sok teletéséget ideelőtt tunkretet nagyképűségéről, önhitéséről, képekültségéről. Tegyen le erről egy a saját, mint a jövő esetleges százezernek érdekében.

On ír arról, hogy Láska meg hát egyszer az Ön körül hullandó életet az írő szemével. Láska meg az On feletti mosolyt azok ajkain, akik Onról csak egy fikarcnyit többnek tudják vagy érik magukat. Vagy egészlégtől iróni fantáziáját és képzelőerő magának annak az "úres tarloponyuját". Fall Leó esetleges helybeli látogatása alkal-mal fogadtattál. Fesse ki magának elő-leköszéink és nagyjaink, a jogos tiszteletbeni hűret görnyedését az "ünnepeit" előtt. Láska meg magát a tolongó és elsőbbséget világo-közönség által a legutolsó sorokba szorítva, az ottmiből kivéni, messze-messze el-szorítva előt a fénnyel, leköszédtől, de-ücsö-től és tönjémezéstől, melylyel a közönség annak az embernek hódol, aki körül nemrag hazugosan írta, hogy "úres tarloponyuj". És ez csak Fall Leó. De mitve följött ön azokkal a szellemi öröksékek szemben, kik-höz képest meg Fall Leó is csak kontár és kiket kritikáival csak úgy kikezített, mint ki-keztet Fall Leót.

Ellenvéteként mondhatalja ugyan — de ezt bizonyára már nagyon kiest hangon — hogy: "Aert mégis igazam lehet".

Semmi kétség. Lehet. De olvassa csak el azokat a számtalan írásokat, melyek-ezereket órák ittás és a félre-é-merlt tehetségekről". — Ha azonban meg akar nézni dacára sem bír meggyőződéssel meggyezni, ám maradjon csak még "jéga"-mellét. Csak aztán ne vegye rossz néven, ha őnt is az elcálok egyen hősei közé sorozok.

Ez a válsza annak az éppenséggel senki és semminek, annak a közéletbeni éppenséggel teljes nullának, ki öntől még-citál sem meri kérni, hogy vegye tu-domásul hitvány, semmis létét.

Hanem azért ha egyszer, valami jógi sugallatnak engvé, engem mégis megkeresni, el-t kézem, bátran bele csaphat, mert ha mégis megérteltem közérdekből, meg azért a soha nem fajt "orciálna rágal-mazarséert" sem fog tövást találni lekem-ben. —

HIREK.

Az ország minden részéről levelezköt beresünk, feltevézköt szívesen fogad-ék instrál a szerkesztésé. Feltevék-ügyan ott. —

Döntés a hercegi bérletek ügyé-ben. Kismartonban e napokban döntöttek az Esterházy hercegi hitbizonyokhoz tartozó sopronmegyei birtoktevek bérbeadása dolgában, a következők — a kisgazdák által — részletezései: A nagybérletek általában megmaradtak ugyan, de annyi területet hasítottak ki belőlük, amennyi szükséges volt, hogy a kisgazdák is fölföld-jussanak bérlovóvetkezeik révén. A mintegy ezer holdas szőlő pusztát, amelyet eddig Strobl Géza bérrel, egészen a szőlő gazdák kaptak meg. Igen jól jártak a kapuvári

gazdák is, akik egészen megkapták az előnyt, amely a kapuvári uradalom egyik hercegére. Kisebb-nagyobb területeket kaptak a gartiak, a veszenyiek, az oslák, még pedig nemcsak a gazdák, hanem a szelerek is, a barbacsiak, a kezeleiek mintegy két-három holdat, a belediek, köztük a szelerek is. Hogy az egyes nagyobb bérleteket kik kapták meg, az már elődöntötték tekintetű, de meg a herceg jóváhagyása szükséges a bérleti szerződéshez. — Ezt a mely szociális érteket tanúsító példát azonban legme-gyebben a soproni kisgazdák ödvözik, kik ebben a biztosítékot vélnek látni arra nézve, hogy az eddig kívánságuk előtt oly érthe-telen módon ridegen elzárkózó város, a példát rendre végre jól betelátnak engvére, a közel jövőben bérletújítás alá kerülő 826 kat. holdnyi városi terület átengedi nekik.

Sopronmegye.

Bősráknagy (Gyilkosság) Horváth Vanda vendéglő s. h. Bősráknál rendezett, mely felelte szomorúan végződött. Ugyanis reggel 5 óra felé kis parázs vesződsés támadt a legények között, melynek a vendéglő tekintélyének közbevetésével akart véget venni és miután az nem sikerült, a legényeket szétválasztta. Mire hi is tette megöztük, az a legények azonban újól benyomták azt, a miközben valóban Hórváthot hasba szurta. A megsebesített nyomban összehúzott és most élet-halál között lebeg. A teljes elmenekült és az erőlyesen folytatott vizsgálat mindaddig bizonyosat megállapítani nem tudott. A leg-nyább gyanusított Kollár J., aki ellen azo-ban megdönthető bizonyítékok beszerzése mindaddig nem sikerült.

Acsalag. (Ugyanekes belakott.) Nagy Mihály 42 éves helybeli földműves halotti toron új belakott, hogy éves közben illetékesen és azonnal meghalt. A szerenc-selentlen agyzárhúds éte.

Sopronkert. (Tűz.) A helybeli vörberek érdekében a napokban ismer-etlen okokból alomtíz kelezekett, amely 25 kat. holdon a vágásban lévő fűvet és csemetét telt lónkre.

Kapuvár. (A hercegi uradalom h-zi kezelésében.) Az utolsó percz is tartotta magát a hír, hogy Berg Miksa báró ismét megkapja a bérletét. Most már bizonyossá vált, hogy a helybeli hercegi uradalom, amely valóban győznye a hercegi uradalomnak és amelyet a régi bérlet mintagazdagsággal fejlesztett, visszavonja a herceg házi kezelésébe. A nagyértékű fundus-struktus azonban meg kell válna a hercegnek. (A népiskola államo-sítása.) Emellettük, hogy komoly moz-galom indult a helybeli elemi népisko-la államosítása érdekében. A közép bizottság költvén ki a kérdés tanulmányozása végett, mely e napokban járt Nagymartonban, hogy adatokat gyűjtsön. A nagymartoni népisko-lyt ugyanis szintén a közelmúltban állomo-sították. — (Szerencselentlén járt fa-vagyó.) Nagy István helybeli napzamoso f. h. 17-en az udvarán tűz ütött ki. Egyszer-cek valami látványos megakadt a szemé-s felénerve a fá helyett a loba fáját vágta ketté. Súlyos sebével a kórházba szállították. — (Harapós kutya.) Szabó Géza helybeli vendéglőnek egy nagyon vesze-delmes harapós kutya van, melyet sokszor előjel-jétsen látni a városban. Járóknak között nagy riadalmat okoz. F. h. 17-én többek között Vida Vince újsárgárus-tó gyermeknek is arafelőt levetn dolga, a ház előtt el akart haladni, midőn hírtelen ra-gyult a harapós kutya és földre rántotta, s ha az arra járó emberek meg nem szabá-dítják, a kutya fészei és ugrancsogva volna előrelépett. A harapós kutya gazdáját fel-jelentették a szolgabíróságnál.

Mosonmegye.

Mosonszentjánosok mulatsága. A mosonszentjánosok heteggyéző-egyesület f. h. 12-en, szerdán bált rendezett. A mulatg

elég látogatott volt, példás rendben folyt le, nemcsak szórakoztak s az egyesület iránti szeretetülnök, a jóközönség iránti érdeklő-kök adtak tanúlelet. Sokak előtt azonban visszatetszést szült az, hogy a mosonszent-jánosok intelligenciájuk elemek a mulatságotól távol tartották teljesen magukat, nagyon kevés kivétellel s ezáltal azt mutatták, mintha nem rokonszenveznek az egylet neven hívató-sával. Az egybegyűlt népot kellemetlenül érin-tette az a visszavonulás.

Baranyamegye.

Mohács. (Bucsanabankett.) Szinkovich Károly mohácsi főszolgabíró-nak vármegyei főgyőzővő történt meg-váltsatása alkalmával (tisztelő hétfőn este a Kasino Egyesület helyiségében busucsanab-ankett rendeztek, amely a mohácsi intelli-gencián kívül a vidékről is sokan vettek részt. — (Uj alorvos.) Mivel a Lászó-kórház alorvosa állása elhagyása előtt lemondott, a főispán Símay Ernő szigorú orvost nevezte ki ideiglenes minőségében alorvosnak. — (Alapítvány.) Blohmann Elek mohácsi posta-é-lvirdatist a pécsi jogakadémia a második alapvizsa tárgyaiból egyhangulag levizsgá-talt. — (Leégett malom.) Weidinger Antáné, szől. Mink Julia moicási lakosnak Veménden levő benzintelepház palakamra-hétfőn ismeretlen okból kigyulladt és össze-berendezésével porrá égett. Kár állgá szá-mozott ebből a tulajdonosa, mert a malom 22.000 koronára volt biztosítva. — (Sértés-vész.) A pécsi püspöki uradalomnak a Mohács-Margittaszigetben levő Páspokszta nevé gazdaságának egy föllepét a sertés-vész, — (Változás a csendőrszaka-szakában.) Mallár Béla csendőrszaka-szakos, a debreceni 2. sz. csendőrszaka-szak parancsnokát hasonló minőségben a mohácsi csendőrszaka-szak élére helyezték át.

Darasz. (Tűzoltó holttest.) Mult szombaton Kovács Andrást ismét szilipár a Darasz községhez tartozó Kovácsa nevé házterében, a megdögda Duna partján, é-lvirdatist a víz által előntött bokrok közt fölkantál holttestet talált. Jelenlétsére az elő-járóság a holttestet a hullaházba szállíttatta, hol a körjegyző, bíró s a körorvos az orvost-rendi huzalmentet teljesítették. A hulla közpötmélet férfi holtteste volt, korát nem lehetett megállapítani. Feltűnő, hogy a test azon részein, melyek ruha nem fűdött, a bőr teljesen lehámlott, hiányzott a haj, az orr, a szemek, az ajkak s az összes hágy-reztek. Kétségtelen, hogy a hulk lakmároz-tak belőle. A holttest körülbelül egy hónapja lehet a vízben.

Versend. (Nagy lopás.) Horváth Gyula körjegyzőtől az elmúlt hetben, a vendé-gszobában levő bronzszat tűz fiókjából a zá-r föltörése nélkül ismeretlen tetes el-lopott tíz darab 20 koronás bankjegyet, a Mohácsi Takarékpénztár által kiállított 1000 koronás, a Mohácsi Közgazdasági Bank által kiállított 500 koronás s a Mohácsi Kőtelekő-s Segélyező Egylet által kiállított egy-egy 500 koronás betétkönyvet. A meglopott pénz megindította a bíróság eljárását az elűnt betétkönyvek megsemmisítése iránt.

Kereskedelmi és ipari érdekek.

A tavaszi vásár újjászervezése. A ta-vaszi vásárook sikere arra bírta a vásár intéző-séget, hogy az intézmenyt állandósítsa és most ilyen, átkassa közgazdasági intézménye sorába. A vásári intézőség a minap tartotta ezidő első ülésszékét. Goda Géza igazgató tette meg jelentését az előmlakotokról, melyet az összes tudomásul vett. Elhatározták ezután, hogy új a vásár-intézmény, mint annak irodáját állandósítsák, hogy az idei vásárt április 7-ike és 12-ike között a Városigéltélpáncsarnokban tartják meg, a következő szakmák bevonásával: a papír,

